

CURIOSITATS DE CATALUNYA

(setmanal)

Redacció i Administració:
Barcelona. - Riera Alta, 61

P R E U :

Número corrent	25 cèntims.
Subscripció semestral	6 pessetes.
Subscripció anual	10 pessetes.

S U M A R I

Camins antics de Sabadell, pàg. 130. -
Una locució popular, pàg. 131. - Folklore
de la Pagesia, pàg. 132. - Catalans nota-
bles, pàg. 135. - Antologia poètica, pàgina
141. - Joc de paraules, pàg. 142. - Contes
vells... forjats de nou, pàg. 143. - Aforis-
mes i proverbis, pàg. 146. - Les muntanyes
de Catalunya, pàg. 147. - Gràfics, pàgina
151. - Nostra Premsa, pàg. 152. - Empú-
ries, pàg. 156. - Corranda, pàg. 157. - El
primer «bar» de Barcelona?, pàg. 158. -
Joc de paraules, pàg. 158. - Entreteniments
instructius, pàg. 159.

Camins antics de Sabadell

(Continuació)

EL CAMÍ DE POLINYÀ

L'ANTIC camí a Polinyà, i a Granollers, de la Plaça Major anava al Portal de la Palanca, seguia pel que és avui carrer de la Creueta (1) i de Quevedo. En ésser al començament del Passeig de la Revolució, per l'actual camí de carro que decanta a la dreta baixava a l'Horta Vella, travessava el riu Ripoll (avui per un petit pont) i s'enfilava costa amunt fins a dalt a l'altra part de la riba.

D'aquí el camí continuava dreturerament fins a Polinyà, trobant primerament a dalt la serra el camí carener de Castellar del Vallès a Ripollet o Masrampinyo. Després ve el bosc i casa de Can Mimó, a l'esquerra el torrent de Canyameres (masia) o de la Salut (santuari); l'altra petita serra des d'on s'albira l'església parroquial de Sant Salvador de Polinyà, arribant-se a l'esmentada i al poble després de travessar un torrent i de passar per davant de Can Serra.

Aquest camí coincidia amb l'antiga via romana que de Roma anava a Càdiç; així consta en els Vasos Apollinars, els quals foren trobats l'any 1852 a la població de Vicarello, d'Itàlia; són de forma cilíndrica, i a la banda de fora hi ha la llista o itineraris dels llocs de parada de l'esmentat camí anomenat «Via Aurèlia».

Corresponen a la comarca del Vallès, les següents estacions: *Ad Fines XVII* (Martorell o Gelida (2), d'aquí per Sant Cugat del Vallès o Terrassa anava *Arragone XX* (3) (Arrahona-Sabadell), després *Præ-*

(1) Algun temps aquest carrer fou anomenat de Polinyà. Se'n diu de la Creueta, perquè hi havia una petita creu com si fos un terme.

(2) Martorell o Gelida; aquests, tingui's present que no són de la comarca del Vallès: l'indiquem com a punt d'entrada.

(3) Francesc Carreras i Candi, descriu *Arragone XX*. Les dues *XX*, indicatives del numeral vint, volen dir que de la mansió d'Arragone, a la qual seguia, hi havien vint milles romanes de distància, que venien a ésser uns 30 kilòmetres si es fa en peus senzills, o 32'500 kilòmetres comptant en peus drússics.

torio XVII (Granollers o La Roca) i Seteras XV (Gualba) (?)

L'actual carretera de tercer ordre de Sabadell a Sentmenat té un ramal dintre el terme de Sabadell, que va a Polinyà i a Granollers.

La de Sabadell a Sentmenat tenim notícies que en 1865 ja era utilitzada. El ramal que va a Polinyà i a Granollers, trobem a la història que en 1866 es començaren els estudis, que foren represos en els anys 1891 a 1895. Els treballs d'expropiació es començaren en el terme de Sabadell l'any 1902.

FRANCESC GOSALBES I CASTAÑÉ.

(De «Amics del Folklore de Catalunya»).

(Continuarà)

UNA LOCUCIO POPULAR

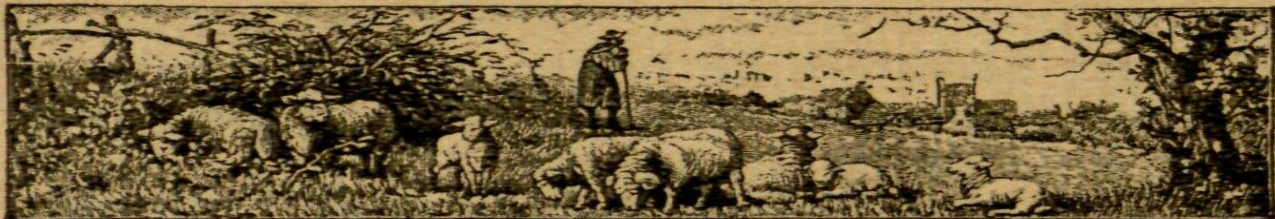
«La lluna en un cove»

Uns excursionistes molt taujans anaven de camí en una clara nit de lluna. Vet-aquí que, passant vora un gorg que ja coneixien, se'ls acudí de mirar al fons al moment en què les aigües encalmades hi reflexaven la lluna que feia el ple.

Aquells minyons varen pensar-se que allò era un formatge que surava per l'aigua, i determinaren de pescar-lo. Per això anaren a una casa de pagès pròxima a demanar un cove i una corda llarga perquè, deien, ha caigut una cosa al gorg hi ho voldríem treure. Ben proveïts del que els calia, se n'anaren al gorg i es passaren qui sap l'estona provant de pescar el figurat formatge, i mai no el podien arreplegar perquè sempre se'ls escapava fins que, havent ja fet la lluna un tros de camí i no veient-la ells reflexada, es cregueren que, de tant remenar amb el cove, aquell formatge se n'havia anat al fons.

UNB
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

JOAN AMADES.

Folklore de la Pagesia

«Ruc», «somera»

(Continuació)

*Brams d'ase
no pugem al cel;*

en el llenguatge corrent, és igual a «tant és que diguis com que no diguis», referint-se a al·legacions sense raó, veus d'impotència, adduccions sense força.

Quan es diu:

Els rucs sempre tiren cosses,

hom significa que, una persona ignorant, tard o d'hora dóna mostres d'ésser-ne, i també que una persona de mals instins sempre els manifesta.

*¿Què sap l'ase, del safrà,
si mai ha estat adroguer?*

es correspon amb aquella altra expressió: «què entén el gat de fer culleres?»; i en ambdues es reprèn els que parlen del que no saben o no entenen.

A qui es vanta ell mateix, se li diu:

*Alaba't, ruc,
que a vendre et duc.*

A qui irresoludament ha donat mostres de mala criança, se li tira en cara que ha obrat

Sense dir ase ni bèstia.

Es ben sentenciós aquell adagi que ens ensenya a confiar només en les pròpies forces:

*Qui del ruc d'altri es refia,
sovint té d'anar a peu;*

d'idèntic sentit al que segueix, encara que es val d'un altre símil:

*Qui escudella dels altres espera,
freda se la menja.*

S'acostuma a dir:

*Anar per ase,
i tornar per bèstia;*

i també:

*Hi ha anat per ase
i ha tornat per burro;*

quan s'han fet gestions que han resultat infructuoses i ha quedat la cosa en pitjor condició, o no s'ha entès bé la missió encomanada.

Segons l'ase, l'albarda;

ens ensenya a distingir i mesurar de distinta manera les nostres accions i paraules.

Diem:

*Un ase i una somera,
tot ho paga mossèn Pere;*

sinònim de «Trau-m'ho d'aquí, posa-m'ho ací», per a demostrar identitat de procedència en dos casos de mesellisme.

*Mentre hi haurà burros,
hi haurà qui anirà a cavall,*

ço és, sempre la ignorància estarà subjugada a la intel·ligència. I és sabut i de tothom admès, que

*Els burros i l'ignorant
són fills de cosins germans.*

*Un compte fa l'ase
i un altre qui el mena;*

vol dir que la persona manada té la seva voluntat subjecta a condició.

*De bon llinatge vinc;
ase era el meu avi.*

Així és reprès qui espifia volent afectar polidesa, quan se'n podia excusar o no era precisa.

*El ruc porta picarol?
La somera també en vol;*

censura l'esperit d'imitació d'aquells que fan el que veuen fer, i només ho desitgen quan ho han vist als altres.

VALERI SERRA I BOLDÚ.

(Seguirà).

Una noia del 1855, abillada.

CATALANS NOTABLES

Jaume I, el Conqueridor

EL dia 1 de febrer del 1208, a la ciutat de Montpeller, vingué al món aquell nen, que si bé de bon antuvi es trobà privat de l'amor paternal i del faust de la Cort, com corresponia a la seva persona, fou la figura més excelsa de la nostra història.

Fill del rei Pere I i de la reina Maria de Montpeller, fou el rei Jaume home de noble cor, savi i valent, perquè si «guerrejà amb ardiment» també «legislà sàviament», realitzant ell sol l'ideal del poble que regia, malgrat el precedent del significat abandonat de què fou objecte en la seva infantesa, ja

que pot dir-se que era presoner en mans d'enemic, l'estar en poder de Simó de Montfort, enemic de la seva casa, en virtut i garantia de la convenció d'aquest amb el seu pare Pere I, per la qual l'hereu d'aquest últim, o sigui l'infant Jaume, estava destinat a emmaridar-se amb la filla del primer, l'anomenat tirà del Migdia.

No va trigar molt temps en què Pere I declarà la guerra al de Montfort, lliurant-se la batalla de Muret, en la qual morí en el combat del 13 de desembre del 1213, el rei Pere I.

Aquest fet va originar que la Cort anés a buscar l'únic fill legítim del monarca, i aquest era l'infant Jaume. Per a aconseguir que Simó de Montfort lliurés l'hereu del reialme, fou precisa una enèrgica lletra d'Innocenci III perquè el feréstec cabdill portés el petit Jaume a Narbona i en fes lliurament al poble, en mig de la més gran alegria.

Jurat i aclamat rei per les corts de Lleida l'any 1214, el portaren al castell de Monçó al costat del seu cosí l'infant Ramon Berenguer, comte de Provença, cuidant de la seva guarda i educació Guillem de Montredó.

Als nou anys es sentí esperonat pel desig de sortir del castell, i en companyia d'alguns nobles que es juramentaren per a defensar-lo, se n'anà el rei Jaume, arribant a Osca, i després a Saragossa, on fou rebut amb entusiasme.

Per a vèncer els disturbis que la minoria del rei Jaume havia promogut, per les pretensions de don Sanxo i don Ferran, que aspiraven a la corona, es celebraren, l'any 1218, Corts a Tarragona i a Lleida, assistint-hi catalans i aragonesos, i en les de Lleida va arribar-se a una reconciliació amb don Sanxo, cedint-li algunes viles i acordant-li certes rendes.

El comte de Tolosa, desposseït dels seus estats per Simó de Montfort, vingué a Catalunya, i amb l'ajuda dels catalans i aragonesos travessà altra volta els Pireneus i recobrà Tolosa. Volgué assetjar-la Monfort, però morí d'un cop de pedra als peus dels seus murs, quedant així venjada la mort del rei Pere a Muret.

Els seus lleials cavallers, per a refermar més i

més el seu poder, li procuraren l'enllaç amb la princesa Elionor, filla del difunt monarca Alfons VIII de Lleó i III de Castella, celebrant-se les noces amb gran lluïment en la vila d'Agreda, el 6 de febrer del 1221.

Les desavinences entre els nobles obligaren al rei a fer ús de les armes. En Guillem de Montcada havia envaït el Rosselló, disputant-se amb Nunyo Sánchez, fill del senyor d'aquell comtat, per un astor de caça, i el parentesc de don Nunyo amb don Jaume obligà a aquest a declarar-se contra en Guillem. Havent perdut ja aquest la major part de les seves fortaleses, fou assetjat en el seu castell de Montcada, que el rei hauria pres; però una traïció de la noblesa féu que desistís.

L'enteresa del rei era admirable. Finides les lluites internes, don Jaume es dirigí contra en Guerau de Cabrera, qui havia usurpat el comtat a donya Auriembaix, restituint-la en la sella comtal dels seus avantpassats. Amb aquest fet el poder del monarca adquirí gran crèdit, i amb tot i les lluites que hagué de sostenir sens treva, el seu seny i discreció alcançaren a enfrenar les ambicions, dominar les faccions i atreure al seu partit als qui més el combatien.

Tranquillitzat ja el reialme i amb la inclinació del rei als fets d'armes es decidí a realitzar el seu gran projecte, com si diguéssim el seu somni daurat: la conquesta de Mallorca. A l'efecte, en desembre del 1228 convocà Corts generals a Barcelona, on el rei Jaume exposà la seva decisió, essent acollida amb molt entusiasme.

Cent cinquanta-cinc vaixells es deixondiren en el port de Salou per a transportar els expedicionaris, sortint majestuosament l'esquadra el 6 de setembre del 1229 fent via pel mar, cercant glòria, honra i profit.

Decidida la victòria pels catalans i fet presoner el rei moro de Mallorca, el 31 de desembre del 1229, quedava el rei d'Aragó amo i senyor de la joliva i rica ciutat de Mallorca, justa compensació a la seva bravesa i als sobresalts que mitjançaren en la conquesta.

Sotmesa quasi tota l'illa de Mallorca, i assetjats els fugitius a les coves d'Artà, foren vençuts pels almogàvers, i en Jaume I decidí el seu retorn a Catalunya, deixant allí en qualitat de lloctinent a Bernat de Santa Eugènia. Però l'any següent notificaren al Conqueridor que el rei de Tunis prenia disposicions per a expulsar de Mallorca els catalans, i organitzant una esquadra va embarcar novament a Salou, arribant a Sòller, on, convençut que es tractava d'una falsa alarma, se n'entornà, després d'apoderar-se d'alguns castells.

En 1232 féu sa tercera expedició a l'illa, i mitjançant un pacte que acceptaren de bon grat els naturals, es féu amo de Menorca.

L'infant de Portugal, a qui don Jaume havia posat altra vegada en el comtat d'Urgell, va quedar vidu, i convenint-li al monarca la possessió d'aquell estat, proposà a l'infant la cessió a canvi del senyoriu feudal de Mallorca, accedint

Jaume I el Conqueridor.

aquell i retent-li plet-homenatge.

Poc temps després, Mallorca tornava a incorporar-se a la corona d'Aragó, per haver mort sense successió el feudatari don Pere. Dos anys més tard, o sia en 1235, l'arquebisbe de Tarragona prenia l'illa d'Eivissa, i segons conveni amb el rei Jaume, els de la seva família fruïren del feu de l'esmentada illa, quedant així tota aquella rica porció de territori en poder d'Aragó, i lliure, a l'ensem, de la pirateria musulmica.

Podem dir que no era encara completa la conquesta de Mallorca, quan el bellicós don Jaume es dedicà a preparar una altra expedició important que constantment el desvetllava: la conquesta de València. Aquell reialme tan feraç, aquells extensos camps, que els musulmans havien convertit en jardins i que reunia la bondat del mar i la bondat de la terra,

estimulava poderosament al sobirà aragonès. Consultada la idea amb els prohoms i acollida amb entusiasme, convocà Corts a Monçó, l'any 1232, assistint-hi catalans i aragonesos, essent acordada l'empresa que començà l'any següent.

Finalitzant l'any 1232, començaren els primers moviments pel reialme de València, els quals donaren per resultat la presa d'Ares i de Morella. Bloquejada la plaça forta de Burriana, el setge semblava ésser costós i de llarga durada, puix els moros l'havien proveïda convenientment. Tanta energia i fermesa demostrà en son manament el rei Jaume, que els seus vassalls decidiren lluitar fins aconseguir el que assoliren després de dos mesos de constants i poderosos esforços, rendint la plaça en juliol del 1233.

Retornà després a Barcelona, i el 8 de setembre del 1235 va contraure segones núpcies amb donya Violant, filla del rei d'Hongria. Els atractius de la seva esposa no el van distreure de la idea obsessiónant de la conquesta de València, i portat de la seva ardidesa i desitjós d'omplir el seu reialme de la major glòria, va conquerir València; fent la seva entrada triomfal el 28 de setembre del 1238 en la tan formosa com cobejada ciutat del Túria.

Amb igual èxit que les conquestes de Mallorca i València, portà a cap la de Múrcia, on els moros, alentats pel rei de Granada, s'havien sublevat, i Alfons X de Castella demanà auxili al seu sogre En Jaume, qui malgrat l'oposició dels aragonesos, assetjà Múrcia, s'apoderà d'ella en 1266 i va fer-ne entrega al seu gendre, repartint-se, a més, altres viles i fortaleses entre els barons que acompanyaven a ambdós sobirans.

També altres fets ompliren les activitats d'aquell rei, tals com les revoltes de València, i quan es preparava per anar-hi es posà greument malalt. Convalescent de la malaltia, rebé la nova del desastre sofert per les seves tropes a Luchent, i es postrà de tal manera, que fou de Xàtiva a Alcira on, creient que s'apropava el seu fi, féu l'abdicació a favor del seu fill Pere; i prenent l'espasa que fou tants anys l'espant de la morisma, l'entregà al seu fill, qui commogut la rebé agenollat i besà la mà del seu

pare, enmig de la profunda emoció dels circumstants, ja que el sobirà tenia el ferm propòsit de retirar-se al Poblet.

I tal dia com el 27 de juliol del 1276 cloqué per sempre els ulls, als 68 anys d'edat, Jaume I el Conqueridor, rei d'Aragó, de València i de Mallorca, comte de Barcelona i d'Urgell i senyor de Montpeller.

Fou el gran monarca català que marcà un instant àlgid de la prosperitat nacional. Ajuntà en un sol cos la gran Catalunya; o sigui València i Mallorca, amb la que tenia per llaç Barcelona. Ell, en el transcurs de la seva vida, donà a la capital catalana tota l'empenta que requeria, i afermà la pau del país cridant a la governació tots els ciutadans i tots els estaments.

Tres compilacions generals va atorgar don Jaume durant el seu regnat: el Fur de Mallorca, els Furs d'Osca completats pels d'Ecija i els Furs de València, sense comptar els Usatges que afegí als de Catalunya. Barcelona deu també al Conqueridor, la famosa constitució del seu Concell de Cent, representat per totes les classes de ciutadants honrats; magistratura popular que per espai de cinc-cents anys va regir glòriosament la il·lustre ciutat comtal amb la més complerta autonomia, que li permetia fer moneda, tenir exèrcit i nomenar cònsols per a vetllar el seu comerç en els més llunyans països de l'Àsia i l'Àfrica.

A ell també es deu la publicació del Llibre dels Costums de Mar, el primer en el seu gènere i que fou copiat per totes les potències marítimes, com també la institució dels gremis, tendint al perfeccionament i reglamentació del treball industrial, començant a figurar en forma de germandats els socorsos mutus.

Catalunya ha perpetuat la memòria d'aquest sobirà democràtic, erigint la seva estàtua a la façana de Casa la Ciutat de Barcelona, fent que figurés el seu retrat a la galeria de Catalans il·lustres i donant el seu nom a un dels carrers de la ciutat Comtal.

Tres poemes

Presències

ALTA és la llum,
més alta que no la memòria;
però si tu
l'emmiralles, diríem, la llum
profunda en ta joia.

*

Batec de la vida, alegria,
presència de campanes i fuga
de somnis damunt de les ales
(rialles i sons a la platja),
silenci joiós de la vida,
presència i respir de llum nua.

*

Ai, desig! Ales
oregen l'aire, però no hi ha
sinó la calma
teva (no les ales) que l'espai
faci més ample.

Distàncies

Dels altres i de mi, de les coses, l'espera
desficia els combats de la joia guerrera.
Cada presència una distància delata;
i el botí de l'infant és el gest que barata
el daler del triomf i el repic que el sorolla
pel món irisat d'una fràgil bombolla.

*

Ets tornassol d'un somni, pensament.

Ahir, avui, demà.

(L'instant, joguina
de l'aire i de la llum.)

—Adéu! No. —Vina!—

(Desig a l'ombra de l'allunyament.)

*

Com un lladre de somnis vull la clau del tresor.
Rastrejo amagatalls. Absurd. ¿Què en faig, del cor,
de l'amor satisfet, de l'amor impossible,
de l'odi i de la mort, i del perquè que em fibla,
si, davant de la porta del silenci del temps
inhibit, indecisa, no goses, vida, i tremes?

Al·legoria

Sé que t'estimo com de l'arbre el vent
sap el que deixa, no el que se n'emporta.
Millor que no el desig de tu, em conhorta
el meu ressò en el teu tremolament.

L'arbre i el vent, concert de la Unitat.
Et tinc i em tens sonorejada i lliure,
i respecto la teva soledat
perquè la meva música et fa viure.

J. M. LÓPEZ-PICÓ.

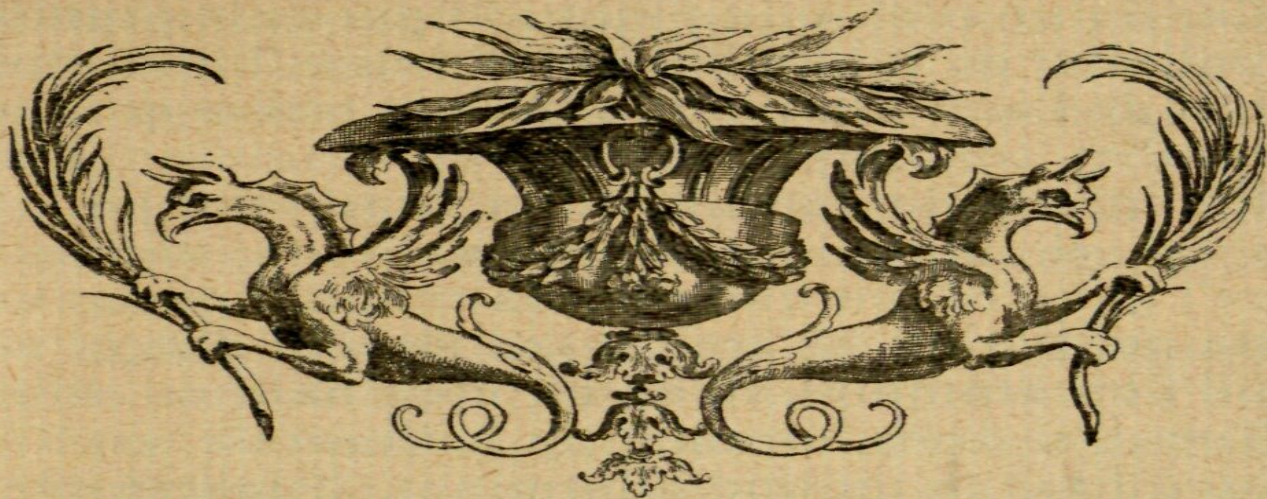
(Del llibre «Variacions líriques». Premi Folguera, 1934).

Joc de paraules

UAB
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

«Un llépol enllepolit, qui el desenllepolirà serà
un bon desenllepolitador; no el desenllepolitare jo,
que no sóc bon desenllepolitador».

CONTES VELLS... FORJATS DE NOU

El ninotet de l'auto

AQUELLA tarda havien convingut jugar a casa l'Adriana. En Ramon anà a cercar en Melcior, i una vegada junts es presentaren a casa l'amigueta.

En el precís moment d'entrar a la porteria, el «Rolls» dels del primer pis els vingué a interrompre l'acció.

—Nois, nois... —oïren cridar al xofer.

Tots dos s'hi acostaren, com si l'un volgués fer companyia a l'altre.

—Feu-me un favor, noiets, voleu? Aviseu a l'Adriana que truqui, dient-los-hi que ja sóc arribat...

En Melcior s'encarregà de trametre la nova. En Ramon es quedà a fora. Com que no sabé què fer, es dedicà a inspeccionar l'auto.

Ben aviat li cridà l'atenció un ninotet que penjava al bell mig del vidre mirador col·locat darrera el cotxe. El ninotet en qüestió representava un pallasset.

Dret darrera l'auto, amb el coll estirat per tal de poder veure més prop d'ell el ninotet, romania en Ramon tot lamentant-se no ésser més alt per a poder veure més a la vora el «clown» aquell que tant li agradava.

Mentrestant, l'Adriana i en Melcior, veient que en Ramon no compareixia, decidiren anar-lo a cercar. El trobaren badant, mirant i remirant el ninotet aquell que penjava darrera el vidre de l'auto luxós.

Cap dels tres s'havia donat compte de la presència del pallasset en el lloc que ara el veien. I com que el ninotet de l'auto era petit i bufó, tots tres es quedaren embadalits, contemplant-lo.

Era precis de veure el ninot de la vora, puix, alt com era el mirador de darrera l'auto, no podien veure'l gaire bé, perquè ells, els tres amiguets, eren massa petits i no hi arribaven. Havien d'alçar molt el coll i encara no el veien tal com haurien volgut.

Tots tres drets, formant un petit cercle, amb llur esguard fixat en un lloc determinat, deixaren córrer el pensament al qual encomanaren la difícil missió de cercar un mitjà per tal d'enfilarse fins al nivell en què romania el ninotet de l'auto.

En Melcior parlà amb paraules on la més gran alegria s'hi reflectia

—Ja ho tinc! Mireu... Nosaltres dos, en Ramonet i jo, ens posem darrera l'auto, dobleguem l'esquena i tu, Adriana, puges al nostre damunt, et contemples el ninotet tant com vulguis, fins que el cor et digui prou... Et sembla bé?

En el rostre d'en Ramon, una ganyota de contrarietat es dibuixà.

—Què hi dius tu, Ramonet? —interrogà en Melcior en veure la cara que hi posava.

—Que no em plau. Molt bé que nosaltres dos dobleguem l'esquena i que al nostre damunt hi pugi l'Adriana, però quan ens toqui el torn de fer el mateix a un de nosaltres dos, suposo que no voldràs pas fer fer a ella això de doblegar l'esquena? Nosaltres no hi podem pujar al seu damunt. Amb els nostres peus li embrutaríem el vestit, i la seva mare no la deixaria venir a jugar mai més...

—Qui t'ho ha dit que nosaltres pujarem al damunt d'ella? Nosaltres dos, com si juguéssim a saltar i parar, dobleguerem l'esquena; llavors ella pujarà al nostre damunt. Una vegada hagi vist ben bé el pallasso, baixarà i ens contemplarà a nosaltres. Després, seguint igual procediment, tu pujaràs damunt meu; una volta l'hagis vist, seré jo qui pujarà damunt teu...

—Ah, home, així sí... No he dit res, no he dit res... Contents i satisfets, començaren els preparatius.

En Melcior es posà a l'esquerra, en Ramon a la dreta, tots dos recolzant llur cap damunt els braços els quals mantenien ben fermes damunt el neumàtic de recanvi col·locat darrera l'auto.

La primera vegada que l'Adriana provà de pujar, de poc més cau. A la segona ja anà més segura, però li mancà equilibri.

—Agafa't a l'auto, dona... —l'aconsellà en Melcior.

Fent-ho així logrà pujar i veure ben a la vora, quasi ran de nas, el pallasso. L'interior de l'auto, tot encoixinat i ben aconduït, amb aquelles randes col·locades en el respatller, amb el rellotge i el petit portantveu que servia per a donar ordres al xofer, li cridà fortament l'atenció, tant, que potser sense donar-se'n compte, exclamà:

—Que si deu anar bé dalt d'aquest auto!

Ben aviat, però, tornà a fixar l'atenció en el pallasset aquell que era motiu del diguem-ne escalament. Tanmateix, li agradà moltíssim poder-lo contemplar de tan aprop.

—Que bonic, Melcior! Que «maco», Ramonet!
—anava dient la gentil Adriana, tota enfervorida en la contemplació del ninotet. Seguidament, el viu desig de posseir-lo li féu dir:

—Qui el pogués tenir aquest pallasso! Si fos meu, com ens estimaríem ell i jo...

—Ara mateix serà teu aquest ninotet, ben teu, sense que ningú te'l pugui prendre...

Ella, l'Adriana, es quedà tota sorpresa al constatar qui era l'autor de la gentil ofrena. Tota enrojolada de cara, baixà de damunt en Melcior i en Ramon, els quals reflectien també en llur rostre l'alegria que els embolcallava.

Els dos nens, fills dels del primer pis, estaven allà, al costat mateix d'ella. L'Eugeni, el que dies abans, dominat pel mal de gelosia, l'havia pessigat cruelment, ara es mostrava tot amable, fent-li donació d'aquell bonic ninot. L'Adriana es quedà com meravellada en observar el canvi experimentat en aquell Eugeni. No sabia pas a què atribuir tanta amabilitat. En canvi, els dos amiguets, en Melcior i en Ramon, bé prou que l'havien endevinat el motiu justificatiu.

Entretant, el germà de l'Eugeni, en Ferran, pujà

dalt de l'auto, i, apoderant-se del ninotet, davallà cuita-corrents.

—Té, Adriana, té, te'l donem per quedar, perquè ets tan bona...

Però com sigui que la bonica nena romania en una actitud com la d'aquell que no sap què fer, l'Eugeni li posà el pallasset damunt dels braços, mentre li deia:

—Que la joia que embolcalla el teu cor de la qual és portador aquest ninot, vulgui borrar per sempre més el nostre mal procedir del dia aquell que et pessigàrem... Ens perdones?

Un dolç somrís que florí a flor de llavis de l'Adriana, portà el perdó i l'oblit de la falta comesa temps endarrera per l'Eugeni i en Ferran.

Mentrestant, el pallasset, aquell ninotet de l'auto que encara romania en els braços de la seva nova mestresseta, semblà somriure beatíficament.

JOSEP M.ª SALAS I JULIÀ.

AFORISMES I PROVERBIS

On hi ha tronc, hi ha estelles.

Qui mal no pensa, aviat és enganyat.

El peu del coix, troba sots per tot arreu.

Qui es coneix, poc s'alaba.

El bon amo, fa el bon criat.

Segons el vent, la vela.

Deixa fer al mestre, per ase que sigui.

Qui bé em vol, m'ho diu; i qui mal em vol, se'n riu.

Un sac buit, no pot estar dret.

Les muntanyes de Catalunya

XXV

ESTANYS DE CARANÇÀ

AQUESTA excursió, una de les més complertes, no és possible portar-la a terme en un dia, degut a la seva llargada i al penós camí existent.

Així és que, per completar-la, se surt de Ribes, en direcció a Núria, i d'aquí cap a Les Nou Creus, esmentat en la descripció anterior.

De Les Nou Creus, emprenem el camí en direcció a Ull de Ter, el qual ens porta al lloc desitjat: a la Collada de Carançà. I ens hi dirigim per camí marcat amb clapes roges, visibles unes de les altres, gràcies al Centre Excursionista de Catalunya.

Un cop emprès ja aquest camí, el deixem a la dreta, a tocar el cim de la Fossa del Gegant, i baixem per l'aresta de la carena, enlairant-se superbs a l'enfront els alterosos Pics de Bastiments, dels Gorgs, de l'Infern i de la Vaca.

I la mateixa carena ens porta a la Collada de Carançà, de 2.725 metres d'altitud, situada entre el Pic de la Vaca i el de la Fossa del Gegant, i entre la Coma abrupte dels formosos Estanys i la solitària Coma de Vaca.

El panorama és extens i bellíssim, i ensems aterrador, essent la mostra més evident de la bellesa pura del Pireneu salvatge..., i poètic. La visió és

espantosa, ni una sola floreta de vegetació..., muntanyes esmicolades d'un pedregam negre, abrupte, que s'enlaira formant els més alterosos cims. Tan sols a ple estiu es divideixen clapes de neu, per alleugerir la fantàstica visió atterradora d'aquests indrets.

Es divisa des d'aquest Coll, gairebé tocant, els Pics de l'Intern; el seu nom ja vol indicar el que és aquesta muntanya; no és pas que vulgui explicar-vos una rondalla sobre aquest nom, però la situació, els encontorns i tota la visió en aquest indret, trobo que el nom no pot ésser-hi més adient. Us semblarà, al trobar-vos en aquests indrets, que esteu vivint una fantasia de les que Dante ha descrit.

I un cop han passat per la nostra imaginació un sens fi de pensaments, emprenem el descens vers una desolada Coma, que finida en embut, cau per canals barrancosos a la Vall de Carançà, pel costat del Pas del Porc.

Tota aquesta excursió, des del Coll a les Gorges de Carançà, és sols faedora a peu, essent completament impossible utilitzar una cavalleria.

Doncs bé: del Pas del Porc, baixem pel trossejat detritus, sense llei ni marca de camí; tan sols tantejant els llocs més franquejables, on les esllavissades són relativament més sòlides, decantant-vos cap a la dreta per anar a trobar la sortida vers el «Caient de l'Estany blau».

Ens trobem ja en els formosos Estanys de Carançà; nostre esperit va i ve amb grandesa inusitada, per admirar tota la bellesa basardosa d'aquests terrenys.

Per a fer una descripció més detallada, els esmentarem tal com se'ns presenten al pas.

Som, ja, en el Collet entre la Coma alta de Carançà i les desertes clotarades de l'Estany Blau. Aquest ja s'ovira al fons, en un amagat reclot.

Baixem, amb tota cura, per tal d'observar-lo ben a pleret. Es divideixen, a nostres entorns, eternes congestes de neu. A mesura que aneu descendent, el recollit estany va presentant tota la seva esplèndida bellesa.

Aquest descarnat desert de Carançà, és veritablement atterrador, amb la nua aridesa de son terror,

les immenses clapisses, els davassalls d'esmicolades licorelles, verdes, cendroses i ferruginoses; quars i marbres blancs, s'alcen sovint en grops i grenys, i el colorit tètric dels penyalars de formes esquerpes ressurten arreu. La solitud espantosa, el desolat i grandió panorama apareix tot en conjunt com la naturalesa en desordre.

I voltats d'aquests terrenys tan agres, arribem a l'«Estany Blau», situat a 2.580 metres d'altitud hipsomètrica, el més petit dels tres que formen la bellesa de la comarcada. Es troba enclotat en penyals en runes i d'eternes clapes de neu.

Les aigües manses i clares, lleugerament eriçades per l'oreig, prenen un color blavós. Està tancat en una veritable olla i no pot donar-se la volta a son entorn, penetrant algunes voltes el rocam dintre les seves aigües. El lloc és d'una immensa poesia, i s'hi respira una placidesa suau, un dolç quietisme, una foscor agradable i una soledat corprenedora. En la seva part inferior, té una gola oberta entre grans roques destarterades, per on s'endinsa i desapareix l'aigua sobrera de l'estany. El lloc és admirable.

Continuem baixant, per admirar la bellesa feréstega de tots aquests indrets, i al cap d'uns tres quarts de caminar per entre enormes clapisses, arribem a l'«Estany Negre».

Es troba a 2.500 metres d'altitud hipsomètrica, i enclotat tot ell en aspres vessants, si bé no tan recloït com l'Estany Blau.

Es de majors dimensions, i les seves aigües prenen diferents tons; segons les ombres que les emparen, té colors moradencs, negrosos, blaus i rosats.

La seva aigua sobrera s'escorra avall, formant un corrent entre el rocall esmicolat. El més curiós, és que tot el recorregut de l'escorriall queda completament tenyit de negre.

El lloc és imponent de debò; la soledat, espantosa...

Anant guanyant els alts i baixos de l'abrupta vall, al cap de poc passem per un insignificant estanyol.

Atravessem el corrent, format per l'aigua sobrera de l'Estany Negre i per les continuades fonts que neixen pel seu terrer.

La vall és formosa. L'olla, la gran olla que vol imitar, està constituïda per la Coma d'un gros estany dessecat, ple d'aiguamolls. A l'esquerra neix entre el rocam una grossa dèu.

Baixem per perdedor corriol, tot corpresos, com si fugíssim de tots aquests indrets infernosos.

Passem per la jaça alta de Carançà, un altre gran planell recloït, que té tots els aspectes d'estany escolat.

Arribem a l'«Estany Gran», o dit també de les truites, de majestuós i imponent aspecte. En la seva part superior, està dominat per espadats i eriçats penyals que impedeixen donar-hi la volta.

Per un dels indrets, el davassall de roques baixa a llançar-se dins de l'aigua. Viuen a dintre d'ell una gran munió de riques truites que es veuen belluguejar a la més xica remor que vagi a interrompre aquell solemniat quietisme.

No pot donar-se una exacta idea del feréstec del lloc, tot amagat, a 2.260 metres d'altitud, envoltat, abrigat i recobert per gegants tan altívols i de feixuga camada com el Puig de Bassibés, de 2.844 metres d'altitud.

Les aigües de l'«Estany Gran», en el trist circuit del llac, són voltades d'ombres realçades per les boires que s'arrosseguen i es recargolen, tan prompte mandroses i atapeïdes com joganeres i cargoladisses, sobrelleugeres, subtils i esfumades.

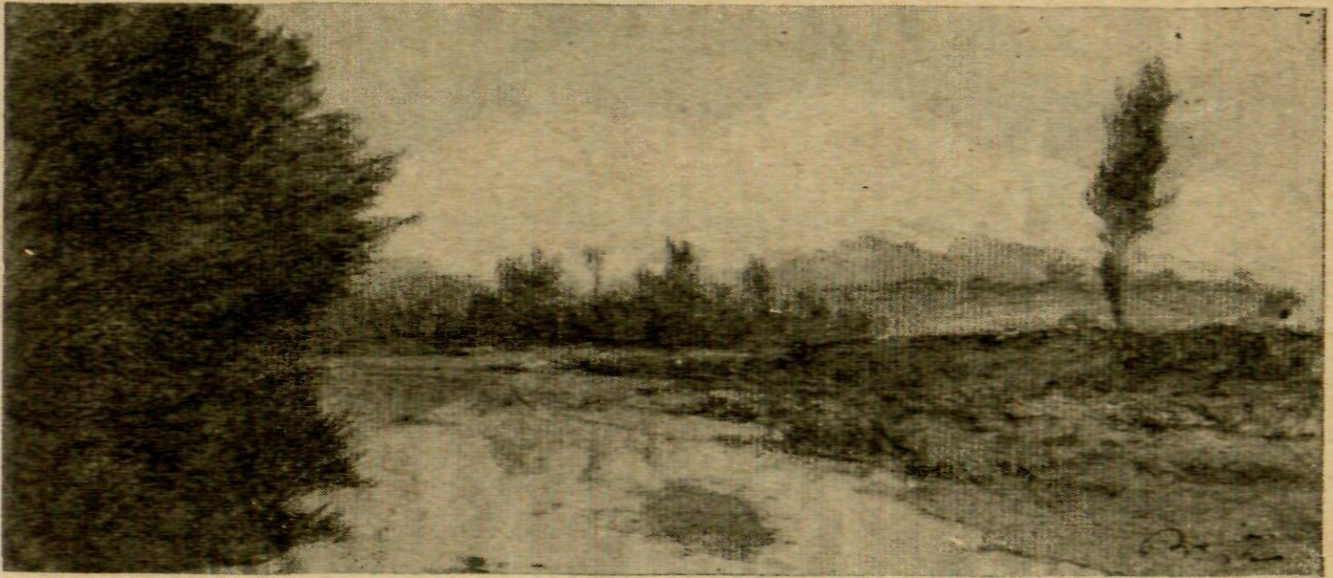
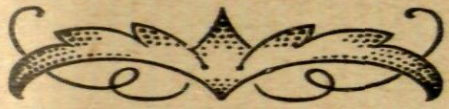
Tota la comarcada està poblada de tants estanys, que és impossible esmentar-los, per ésser insignificants. Els tres més notables, els que donen el nom a la formosa comarca, són els que hem descrit. L'Estany Blau, l'Estany Negre i l'Estany Gran.

Cal esmentar, també, que les extenses congestes de neu, de formes capricioses i rares, distreuen la fatídica i aterradora visió del conjunt, aclaparadora de l'esperit.

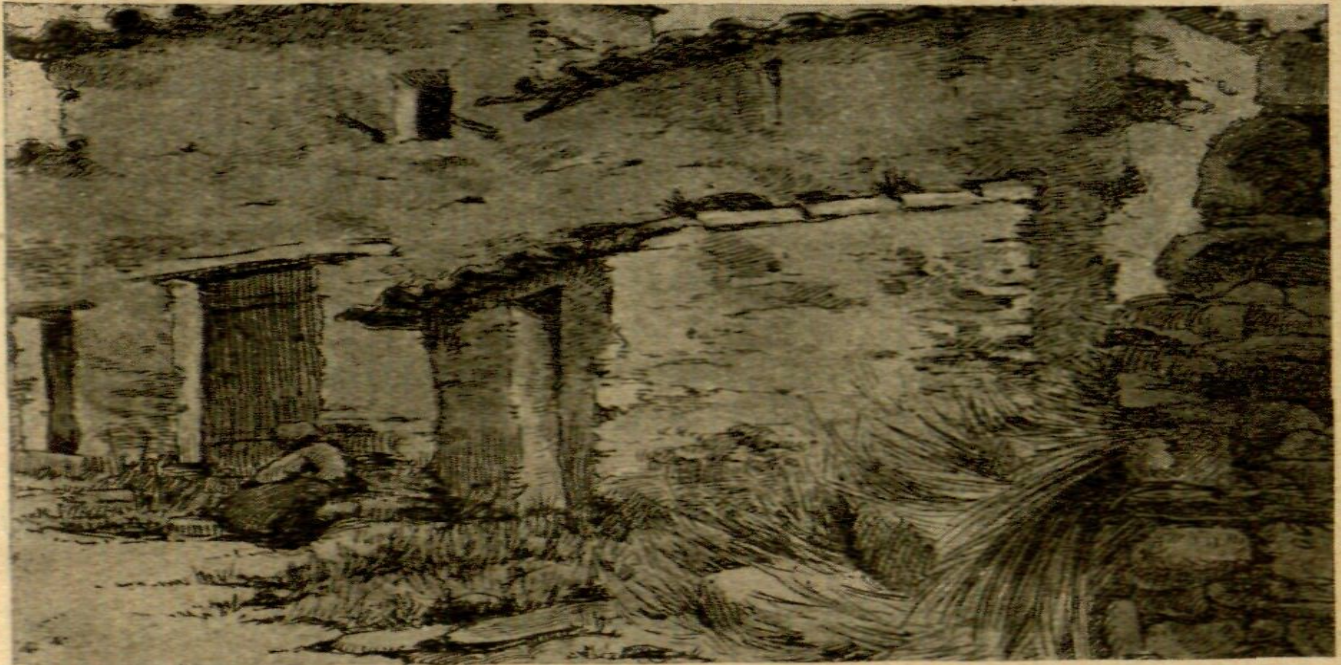
* * *

Al proper número us parlaré d'una excursió a Thués.

J. NADAL I RIBAS.

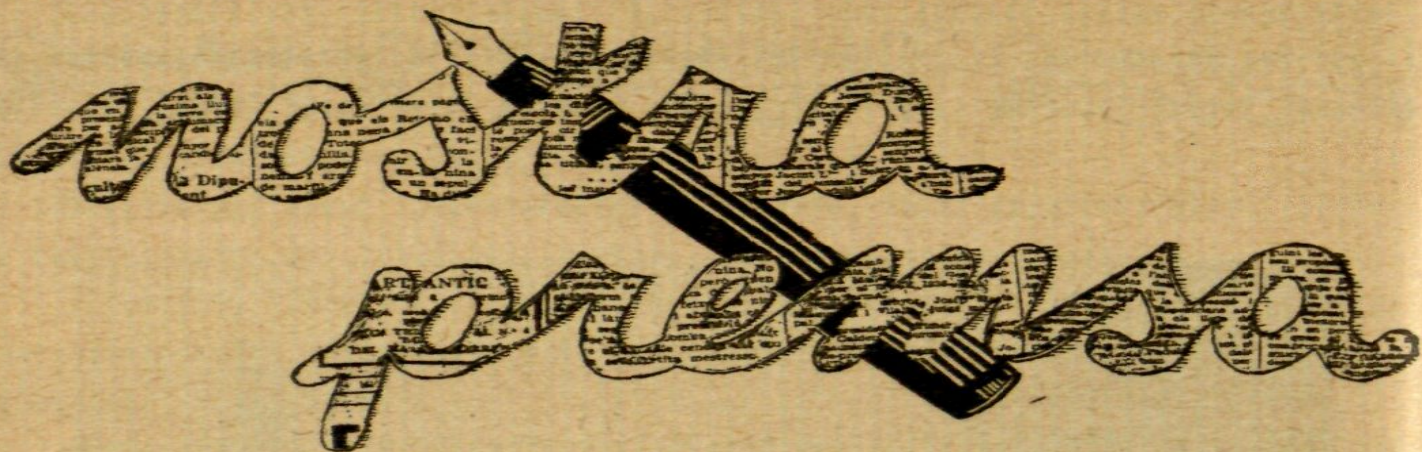
Voreres del riu Anoia, *per Borràs.*

Vilanova del Camí, *per Borràs.*

UAB
Universitat de Barcelona
Biblioteca de Comunicació
i Memòries General

Prensa Comarcal

VILANOVA I LA GELTRÚ

(Continuació)

- LA DEFENSA.—Semnario de Villanueva y Geltrú.
1887.—250 × 180 mm.—12 pp.—Bilingüe.
- EL GORRO FRIGIO.
1887.—Castellà.
- EL VENDAVAL.—Soplará una vez cada semana.
1887.—415 × 290 mm.—4 pp.—Castellà.
- LA NOVA CUYNA.—Qui no arrisca no pisca. Tot per ella. Ella per tots. Revista humorística. Dedicada a la defensa de totas las nostras cosas, cosetas y cosassas.
1889.—320 × 220 mm.—4 pp.—Intermitent.—Català.
- LA LEY.—Periódico republicano democrático federal. Organo de los Distritos del Llobregat y Villanueva y Geltrú.
1890.—440 × 300 mm.—4 pp.—Setmanal (?).—Castellà.
- EL PUEBLO.—Periódico político órgano del Partido Federal.
1891.—500 × 350 mm.—4 pp.—Setmanal.—Castellà.
- LA VOZ DEL OBRERO.—Organo de los obreros asociados de Villanueva.
1891.—260 × 190 mm.—4 pp.—Setmanal.—Castellà.

LA CUYNA.

1892.—2.ª època.—235 X 150 mm.—8 pp.—

Català.

FULLA DOMINICAL.

1892.—240 X 160 mm.—4 pp.—Setmanal.—

Català.

BOLETÍN DE LA BIBLIOTECA-MUSEO BALAGUER.

1893.—2.ª època.—190 X 115 mm.—8 pp.—

Castellà.

4.ª Època

Villanueva y Geltrú, 24 de Mayo de 1903

Núm. 51

El Mensajero

Redacción y Administración CENTRO REPUBLICANO FEDERAL. San Gervasio, núm. 41

A nuestros suscriptores

La obra de esta institución se ha basado en el hecho de que el MENSAJERO, desarrollando el fin que le ha sido encomendado, ha procurado ser un medio de comunicación y de propaganda que sirva para todos los intereses de la libertad y de la justicia. Transcurrido dicho plazo sin haberse efectuado tampoco el cumplimiento de darles de baja suscripciones en envío de nuestros boletines.

GARANTÍA DE PAZ

Gracias a la vida y a la libertad de las repúblicas americanas, las naciones americanas. Lo será seguramente mayor en las condiciones de vida que se trabaja con entusiasmo y energía. Las naciones que se han unido y se unen en el mundo, en el que el progreso y la justicia son los principios que rigen el mundo.

En las condiciones de vida que se trabaja con entusiasmo y energía. Las naciones que se han unido y se unen en el mundo, en el que el progreso y la justicia son los principios que rigen el mundo. En las condiciones de vida que se trabaja con entusiasmo y energía. Las naciones que se han unido y se unen en el mundo, en el que el progreso y la justicia son los principios que rigen el mundo.

En las condiciones de vida que se trabaja con entusiasmo y energía. Las naciones que se han unido y se unen en el mundo, en el que el progreso y la justicia son los principios que rigen el mundo. En las condiciones de vida que se trabaja con entusiasmo y energía. Las naciones que se han unido y se unen en el mundo, en el que el progreso y la justicia son los principios que rigen el mundo.

LABOR INICUA

El trabajo es el fundamento de la vida humana. Sin el trabajo no puede haber progreso ni bienestar. El trabajo es el fundamento de la vida humana. Sin el trabajo no puede haber progreso ni bienestar.

El trabajo es el fundamento de la vida humana. Sin el trabajo no puede haber progreso ni bienestar. El trabajo es el fundamento de la vida humana. Sin el trabajo no puede haber progreso ni bienestar.

El trabajo es el fundamento de la vida humana. Sin el trabajo no puede haber progreso ni bienestar. El trabajo es el fundamento de la vida humana. Sin el trabajo no puede haber progreso ni bienestar.

El trabajo es el fundamento de la vida humana. Sin el trabajo no puede haber progreso ni bienestar. El trabajo es el fundamento de la vida humana. Sin el trabajo no puede haber progreso ni bienestar.

El trabajo es el fundamento de la vida humana. Sin el trabajo no puede haber progreso ni bienestar. El trabajo es el fundamento de la vida humana. Sin el trabajo no puede haber progreso ni bienestar.

El trabajo es el fundamento de la vida humana. Sin el trabajo no puede haber progreso ni bienestar. El trabajo es el fundamento de la vida humana. Sin el trabajo no puede haber progreso ni bienestar.

La canço d'els corps

No t'heu sentida aquesta canço? És una canço molt tova. És la por de tant prisa que hi ha.

Ja et que l'heu sentida, es un fet que ens fa veure més i més clara la vida que ens envolta. És una canço molt tova. És la por de tant prisa que hi ha.

Tanta hermesitat hi ha en aquesta canço que ens fa veure més i més clara la vida que ens envolta. És una canço molt tova. És la por de tant prisa que hi ha.

El cor és el centre de la vida humana. És el centre de la vida humana. És el centre de la vida humana. És el centre de la vida humana.

El cor és el centre de la vida humana. És el centre de la vida humana. És el centre de la vida humana. És el centre de la vida humana.

El cor és el centre de la vida humana. És el centre de la vida humana. És el centre de la vida humana. És el centre de la vida humana.

CUBA Y ESPAÑA

El problema cubano es el problema de la independencia de Cuba. Es el problema de la independencia de Cuba. Es el problema de la independencia de Cuba.

El problema cubano es el problema de la independencia de Cuba. Es el problema de la independencia de Cuba. Es el problema de la independencia de Cuba.

El problema cubano es el problema de la independencia de Cuba. Es el problema de la independencia de Cuba. Es el problema de la independencia de Cuba.

El problema cubano es el problema de la independencia de Cuba. Es el problema de la independencia de Cuba. Es el problema de la independencia de Cuba.

El problema cubano es el problema de la independencia de Cuba. Es el problema de la independencia de Cuba. Es el problema de la independencia de Cuba.

LA UNIÓN COMARCAL.—Semnario ilustrado. Defensor de los intereses de los distritos de Villanueva y Geltrú y San Felio de Llobregat.

1894 —510 X 350 mm.—4 pp.—Castellà.

EL CAMPESINO.—Organó de la Federación de trabajadores agrícolas de España.

1895.—370 X 280 mm.—4 pp.—Quinzenal.—

Castellà.

LA FILATELIA ESPAÑOLA.—Revista mensual dedicada a los coleccionistas filatélicos.

1896.—265 X 185 mm.—8 pp. i cobertes.—

Castellà i francès.

- EL VILLANOVÉS.—Semnario independiente, defensor del orden y de la formalidad.
1897.—350 × 250 mm.—4 pp.—Castellà.
- SEMENARIO ILUSTRADO DE VILLANUEVA Y GELTRÚ.
1898.—330 × 230 mm.—8 pp.—Castellà.
- EL INDEPENDIENTE.—Semnario de Villanueva y Geltrú.
1899.—440 × 325 mm.—4 pp.—Castellà.
- EL SOL.—Periódico semanal de Sociología, Ciencia, Arte, Literatura y Política.
1899.—440 × 320 mm.—4 pp.—Castellà.
- BOLETÍN DE LA BIBLIOTECA-MUSEO BALAGUER.
1900.—3.ª época.—280 × 220 mm.—16 pp.—Mensual.—Castellà.
- LA PLOMA.—Setmanari humorístich ilustrat.
1900.—220 × 160 mm.—12 pp.—Català.
- EL ESCALPELO.—Semnario Católico-Liberal-Independiente.
1901.—320 × 220 mm.—4 pp.—Castellà.
- EL TABACO.—Periódico quincenal. Organo de la Sociedad defensora del cultivo del tabaco en España.
1901.—320 × 220 mm.—8 pp.—Castellà.
- EL VETERANO.
1901.
- EL XIX DE MARZO.
1901.—435 × 320 mm.—4 pp.—Bilingüe.
- CASINO ARTESANO.—Revista.
1902.—330 × 150 mm.—6 pp.—Quinzenal.—Bilingüe.
- EL MENSAJERO.
1902.—360 × 265 mm.—4 pp.—Setmanal.—Bilingüe.
- EL 19 DE MARZO.—Segunda época.
1902.—320 × 220 mm.—8 pp.—Bilingüe.
- NOU CU-CUT.—Periòdic satíric burlesc.
1903.—150 × 97 mm.—8 pp.—Setmanal.—Català.
- EFEMÉRIDES VILANOVINES.
1904.—270 × 170 mm.—4 pp.—Català.
- FUET VILANOVÍ.—Setmanari català.
1904.—220 × 160 mm.—12 pp.—Velografiat.—Català.

EL CENTINELLA VILANOVÍ.

1905.—250 X 175 mm.—4 pp.—Quinzenal.—Català.

HOJA DOMINICAL DE LA PARROQUIA DE SAN ANTONIO ABAD.

1905.—Castellà.

BOLETÍN DE LA BIBLIOTECA-MUSEO BALAGUER.

1906.—4.ª època.—225 X 150 mm.—8 pp.—Castellà.

Ano 1 Vilanova y Geltru, 10 de Novembre de 1906 Nam 3

EL PARE CROSPIS

PERIÒDIC AMICH DEL SOSSEGO Y DEL RECULLIMENT • TIRADA BENEDECCIONS A TORT Y A DRET • SURTIRÀ QUAN LI SEMBLI •
Redacció y Administració: Caserna del mes de del Castell de Los Geltru. Si s'ha de pagar, en el moment de la publicació, en el lloc de venda.

El Fontanals en camisa

(ARTICLE TEMPTADOR)

«Miréus bé, que figura de home m'et. Es aquell cara de cul que anys enrera, quan era marrech, feia una carabassa y esbia larganinas, en un estanch de Cabellas, pera guanyar quatre centims, y ara, fent un gallinó vella y fuma purcos de Habana pera guanyar la gloria del cel. (Aquest sí que va venir al món ab gota la emissió de un tuxó vermell! Si pogués manar aquí ahont me'l verpéu, ah aquest posat de jòmina presumida, fira capàs de donar ordres pera que l'sereno del marro, portés la xocolata al lit. De això glorià la triarural. Voleria que al sortir ell fessin saeva, y pobrell la santa realitat li ha demostrat que quan surt no fa altra cosa que caguerat. Per això es seu del de absolutista de la marca del cap s'escaifa y bull, e al sobreixirse queda transformat en forma de denuncia en las columnas de El Centinella y La Defensa.) (Uxà!). Miréus bé, que figura de home no te'»

«Fa una pifa de anys que aquest panxó contenta sonnia en convertir a Vilanova a una inmensa sagristia. Un altre capella, de qui ja n parlarém quan s'aga F hora, volta portarnos a tots a la Casa de Amparo, aquest acàricia el pensament de que ls vilanovites visquin del pu de jugas lluras que dona setmanament la Confraria dels tafaners. Per això se afanya; per això al confesori, al Circol Catòlich y a las publicacions carcas procura cumplir sa ansió egoista de criar burros pera que'l duguin a cabell. Té tots els mals, és fart com un mal lleig, ven-

tant com un carri y traedir com una guinea, y, pera aduniar tots els dons del mal esperit, sempre viu com un llucifer y las calsas foradadas.

Sempre te' li bras alt pera pegar cop de pung a tot lo que siga amor y libertat. Per ell aquets dos embrietas de Santa Moral quedan tancats a la rabassa que correua pera cumplir aquella màxima de Jesus: «gua nparàs el pu ab la suor del teu front».

Rabassant se ha fet ab una renta de burges de segona classe, y fent bargabassadas sol fesse venpur de un pobte que l'escup perque li fa ascos. «Ech

Vilanova liberal! ab las ofensas que té rebudas de aquest comerciant de muecas a 7 pelas y mita la grossa, ja hauria de haberto tret de son si a fastichs.

De totas maneras, aquesta especie de Mirra Vilanovi farà la fi d' En Carrevas, que, fent un badall, las barras li arribaren a Mallorca.

Així moren els possehits de l'amicó, els envejosos, els superbs, els que, pensant ab el dit tocar al cel, solis arriban a despenjar els papers de la accessaria.

¡Tanquémi.

Y si acas persisteix en viure fent la itensa a cliegues y seglars. Es EL PARE CROSPIS, que, per cert, no es ni una cosa ni altra, es cuydaia de ferti un gipó, pera que, cenzit de cos y presumant el pandero, pugui dedicarse al flamench pera guanyar la gloria que li oega la santa mare iglesia.

Pensa ab el gipó, manol Are ja t'hi pres la mida.

¡¡¡Atenció!!!
¡No cridis, xato, no cridis! que ja ho estém, ja de desvetllat!

Aquest és dels de la mana que te enfocan per la esquena

COSTA DE PONENT.—Periòdich setmanal català.

1906.—385 X 270 mm.—4 pp.—Català.

FOMENTO DEL TRABAJO DE VILLANUEVA I GELTRÚ.—

Revista mensual ilustrada, órgano de la Sociedad del mismo nombre.

1906.—275 X 195 mm.—8 pp. i coberta.—Castellà.

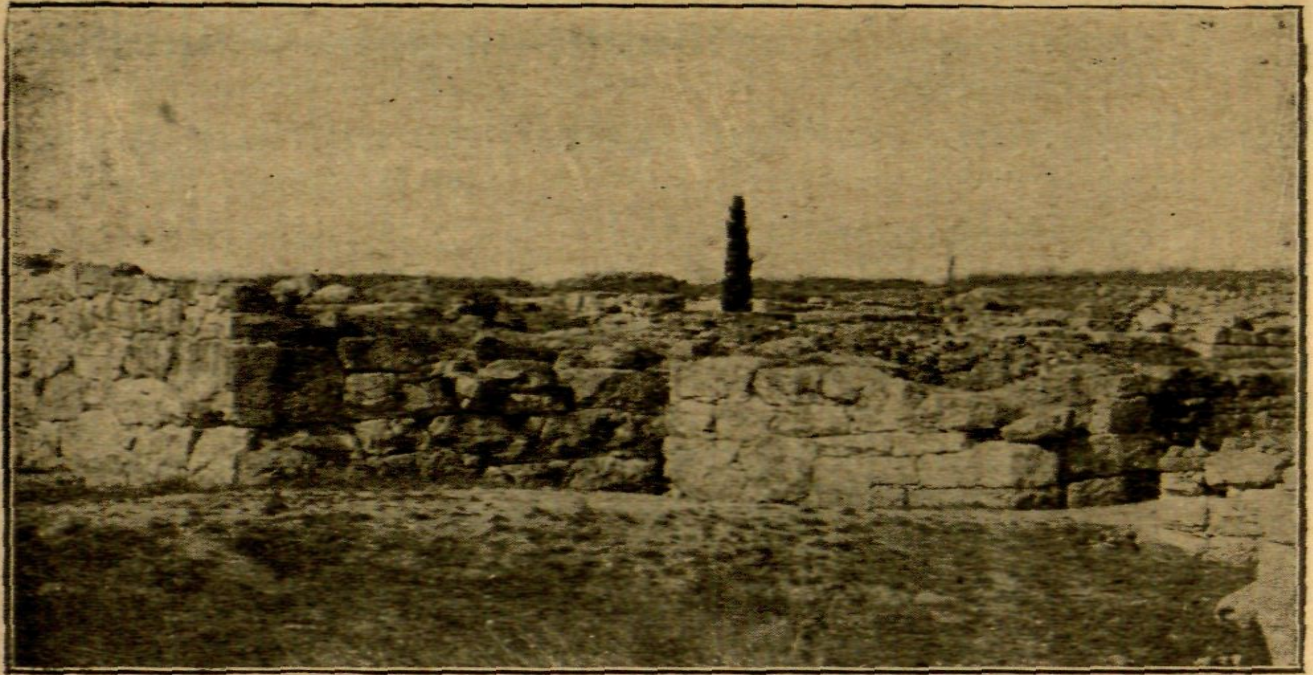
EL PARE CROSPIS.—Periòdich amich del sossego y del reculliment, tirará benediccions a tort y a dret y surtirà quan li sembli.

1906.—320 X 220 mm.—8 pp.—Català

UAB
Unió Arxivera de Catalunya
i Hemeroteca General

JOAN TORRENT.

(Seguirà).

Empúries. — Muralles de la ciutat grega.

Empúries

A CONSELLARIA una visita a Empúries una matinalada d'estiu, a ésser possible abans de sortir el sol. Es una hora poc a propòsit; però estic segur que tota persona de fina sensibilitat i afanyosa dels moments emotius es sentirà compensada amb excés del petit sacrifici.

Si pugéssiu al turó on jeu la dissortada Emporion en aquella hora indecisa, fruiríeu d'un espectacle difícil d'oblidar. Llavors encara és mig fosc i tot sembla endormiscat en una calma absoluta. La mar, que tindríeu als peus, com qui diu no la veuríeu; és una lluïssor immensa i esblaimada que va a difondre's al cel. Sols una tènue ratlleta la separa finament; i tots dos, cel i mar, nítids com són, així que avança l'alba van mostrant una fantasiosa mutació de llums i de colors inexhaurible. Es segur que no podríeu apartar la mirada del Golf que ceneixen el Narfeu i el Montgo en una abraçada ampleament acollidora.

Quan ja quasi la llum serà uniformada, apareixerà al bell mig i sortint suaument de l'aigua el que més tard serà el Sol. Llavors encara no ho és de Sol; és un disc gros, enorme, torrat fins al vermell i tan

manyac que no té ofensa per a la mirada. El contemplareu esmaperduts: la cosa bé ho val.

Amb el Sol fugiran, certament, les coloraines de la llum; però no temeu, puix vindran les de les coses, les quals no desmereixeran pas gens de les altres. Gireu els ulls allà on vulgueu, que arreu trobaran el color fresc i tou de les coses vives

Ara podreu donar l'esquena al mar i gaudir de la visió de la plana encara humida de la boirina matinerà que l'ha tingut emmantellada. Es quelcom de meravellós i els ulls es fatigarien inútilment resseguint el semicercle amb l'intent de desxifrar l'estol de pobles i caserius entaforats entre els ubèrrims conreus. Tota la plana, vivent i plena, és a l'entorn bellament cercada pel Mongrí, les Gabarres, Pireneu i Alberes, vetllant al mig l'altiu Canigó potser encara amb una espurna de neu rebeca,

I en aquells instants que us haureu oblidat del món, per a fruit del bell moment, sentireu ben viva, com eixida per intuïció, la idea que les vostres plantes petgen entorn la soca, en el bell cor de l'Empordà.

Resseguiu ara les ruïnes amb la seguretat que fins en el més profà les petjades esdevindran més respectuoses i el pensament avivat per copsar l'esperit de la gran ciutat, desfeta un jorn de malvestat i esmicolada després per cent d'altres vandalismes.

Resseguiu-la, podeu fer-ho en detall i en perspectiva que per a l'ànima sensitiva cada indret és un tresor. Avui, sortosament el mal gust l'ha respectada força i la mirada pot esplaiar-se lliure i ensomniar-se en l'evocació. El seu recinte no s'ha vist profanat per l'hòrrida invasió dels «xalets» de quincalleria, el mal terrible per l'encís del lloc. Que cada visita sigui una pedra votiva que el resguardi en l'esdevenidor.

L. PUJOL MASSEGUER.

CORRANDA

Una nit clara d'hivern
vas dî que sí, a ma ventura,
per això m'agraden tant
totes les nits que fa lluna.

El primer «bar» de Barcelona?

EN el «Diario de Barcelona», números de l'abril de l'any 1859, llegim el següent anunci:

«El Pobre Diablo».—Plaza Real, núm. 2.—Se ha abierto en la Plaza Real, n. 2, un establecimiento al estilo de París, denominado: EL POBRE DIABLO; esta clase de establecimiento todavía desconocido en la ciudad de Barcelona, ofrece las ventajas siguientes: Por cuatro cuartos se podrá tomar una copa de licor sea de «absenta suiza, rom, membrillo, anisete de Burdeos, corzaao de Holanda, marrasquino de Zara, grande Chartreuse, etc., ponch, horchata, limón, vino caliente, marquesa suisece, romana y limonadas», todas estas bebidas tan baratísimas son de la misma calidad que aquellas que se toman en los cafés de primer orden».

«Tambiém se encontrará un completo surtido de pastelería del día a precios corrientes; y tambiém cerveza y limonada gaseosa a seis cuartos botella; vinos finos del país y del extranjero, a seis cuartos la copa. Licores finos de todas calidades, dulces y frutas, a ocho reales botella».

En tota aquesta descripció no sona per res el nom de «bar», mot que aleshores no era conegut, posterior a aquella data. Però aquesta mena d'establiment, nou aleshores i «únic» a Barcelona, ofereix per l'anunci tal semblança amb els que posteriorment s'han anomenat «bars», que potser sí que ens trobem davant el primer cas d'aquest tipus d'establiment a Barcelona.

No us sembla?

Joc de paraules

«Si un enrajolador de rajoles enrajola amb rajoles desenrajolades, l'enrajolat es desenrajolarà aviat, per haver estat enrajolat i desenrajolat tants cops, que quasi ni rajoles d'enrajolat desenrajolat semblaven».

ENTRETENIMENTS INSTRUCTIUS ~ ~

*EL «PER QUÈ»
D'AQUESTA NOS-
TRA NOVA SECCIÓ*

partir del present número, **CURIOSITATS DE CATALUNYA** compta amb una secció més dins les seves planes. Des de bon començament que era en nosaltres el propòsit de dedicar una pàgina del nostre setmanal a la publicació d'entreteniments que tot fent passar agradablement l'estona contribuïssin a instruir delectant. Ens mancava, però, decisió, car dubtaven de la seva bona acollida per part dels nostres incondicionals afavoridors.

Ara, a l'acomplir **CURIOSITATS DE CATALUNYA** el primer aniversari del seu natalici, hem repassat minuciosament les demandes o suggerències que durant aquesta primera anyada ens han estat fetes, i com sigui que precisament aquesta de destinar espai per a la inserció de passatemps és una de les més sollicitades, hem cuitat a desfer de seguida tota mena de dubtes i prejudicis que sobre el particular podéssim tenir, per anar ràpidament a la implantació del que, tot essent voler nostre des d'un bell principi, hem pogut constatar és també desig de bona part dels nostres habituals llegidors.

Voldríem, fóra el nostre gust, que ningú absolutament ningú, no qualifiqués aquesta nova secció com a pròpia per a la mainada. No, res d'això. A tothom interessa aprendre, car de tots és sabut que el saber no ocupa lloc i mai no es sap massa.

Perquè mentre hom malda per a solucionar una endevinalla qualsevol, sigui una tarja, un logogrif, una conversa, unes paraules creuades, un acròstic,

una fuga de vocals, una xarada, un rombe, un jero-glífic, una copa numèrica, un triangle, un joc de lletres, un quadrat numèric, un ambidextre, etcètera, aconseguen finalitats pràctiques, altament avantatjoses, les quals ajuden notablement a augmentar el propi saber, ultra el fet notori d'exercitar destrament la memòria i així posar-la en condicions per a fer-ne ús en el moment necessari.

Per bé que aquesta nova secció ha estat confiada a un dels nostres companys de redacció, ens cal dir que acceptarem gustosament tots els treballs, *originals i inèdits*, que per a la mateixa vulguin lliurar-nos els nostres llegidors, als quals, des d'ara, preguem la màxima claredat, tant en el plantejament com en la solució, que necessàriament deurà acompanyar-se a cada entreteniment que hom ens trameti.

També ens plau notificar a tots aquells dels nostres amics, amants d'aquesta novella secció, que de lliurar-nos abans d'ésser publicades *totes* les solucions dels passatempes continguts en un número que periòdicament anirem inserint, junt amb el cupó corresponent, nosaltres, en justa correspondència, ens honorarem publicant llurs noms i cognoms.

Els qui endevinin *tots* els «Entreteniments Instructius» publicats en deu números, no consecutius, participaran, al finalitzar l'any 1937, en un sorteig de 25 subscripcions que es farà entre els esmentats endevinaires, regalant a cada un dels afavorits, la subscripció a **CURIOSITATS DE CATALUNYA**, per al vinent any 1938.

Res més. A treballar tothom a fi que entre tots, la nova secció que avui inaugurem amb aquestes breus paraules, sigui amena i educativa, embolcallada amb aquell especial perfum, amb aquella significativa sentor de catalanitat que tant i tant embauma totes i cadascuna de les seccions que hom aplega curosament, amorosament, sota el titular de **CURIOSITATS DE CATALUNYA**.

Fins al proper número, doncs, que començarem la nostra tasca.

Salut!

UAB
Biblioteca de Comunicació
LA DIRECCIÓ.

AQUEST NÚMERO HA PASSAT PER LA CENSURA
